

Zamir Kullanımının Erkek ve Kadınlarda Bireycilik ve Toplulukçuluğa Etkisi

Sinan ALPER¹, Ecem KUNTER², İrem UZ³

ÖZ

Önceki çalışmalar, benlik kurgusunun dil kullanımındaki farklılıklar ile manipüle edilebildiğini; örneğin birinci tekil şahıs zamirlerinin özerk benlik kurgusunu, birinci çoğul şahıs zamirlerinin ise ilişkisel benlik kurgusunu hazırladığını göstermiştir. Ayrıca, dil kullanımıyla yapılan bu tarz manipülasyonlara kadınların daha hassas olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma kapsamında “ben” veya “biz” zamirlerinin kullanımıyla benlik kurgusu manipüle edilmiş ve bu manipülasyona Türkiye örnekleminde de kadınların daha hassas olup olmadığı araştırılmıştır. Toplam 155 üniversite öğrencisinden oluşan örnekleme, bir gruba içinde “ben” zamirinin geçtiği, diğer gruba ise “biz” zamirinin geçtiği ifadelerle ne oranda katıldıkları sorulmuş ve sonrasında benlik kurguları ölçülmüştür. Sonuçlar kadınların erkeklere oranla daha ilişkisel olduğunu, özerklik seviyesinde ise cinsiyet farklılığı olmadığını göstermiştir. Zamir türü tek başına benlik kurgusunu etkilememiş, cinsiyet ve zamir türü arasında ise ilişkisel benlik kurgusu için anlamlı bir etkileşim bulunmuştur. Buna göre, “biz” zamirinin kullanımı sadece kadınlarda ilişkisel benlik kurgusunu arttırmıştır. Bu çalışma, Türkçe psikoloji literatüründe ilk defa dilde zamir türünün manipüle edilmesi yoluyla benlik kurgusunun hazırlanabildiğini, ayrıca bunun cinsiyet farklılıklarından etkilendiğini ve kadınların bu tarz manipülasyonlara nispeten daha hassas olduğunu göstermiştir. Gelecek çalışmalar için olası çıkarımlar tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: benlik kurgusu, cinsiyet, dil, özerklik-ilişkisel, zamir

Alper, S., Kunter, E. ve Uz, İ. (2018). Zamir kullanımının erkek ve kadınlarda bireycilik ve toplulukçuluğa etkisi. *Nesne*, 6(12), 68-81.

¹Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, sin.alper(at)gmail.com

²TOBB Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

³Dr. Öğr. Üyesi, TOBB Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Sex Differences in the Effect of Pronoun Type on Self- Construal

ABSTRACT

Past studies showed that self-construal could be manipulated by the differences in language use; for example, the use of first-person singular pronouns in a sentence prime independent self-construal whereas first person plural pronouns prime interdependent self-construal. In addition, it has been demonstrated that women are more sensitive to such manipulations. In the current study, self-construal was manipulated by the use of “I” or “we” pronouns and it was investigated whether Turkish women are also more sensitive to such manipulations in pronoun types. The sample consisted of 155 university students. Participants were asked to state how much they agree with statements including either “I” or “we” as a personal pronoun. The results showed that, in general, women were more interdependent as compared to men, but there was no sex difference with regard to independence. Pronoun type alone did not influence self-construal, but it interacted with sex in predicting interdependent self-construal. Accordingly, the use of “we” as a pronoun increased interdependence only among women. The current study contributed to Turkish psychological literature by demonstrating that self-construal can be primed by manipulating pronoun types and women are more susceptible to such manipulations. Implications for future research were discussed.

Keywords: gender, independence-interdependence, language, pronoun, self-construal

Özerk ve ilişkisel benlik kurgusu arasındaki farklılıklar, kültürlerarası çalışmaların en önde gelen konularından biridir (bkz., Cross, Hardin ve Gercek-Swing, 2011; Markus ve Kitayama, 1991). Özerk benlik kurgusu bireysel özgürlükleri ve diğerlerinden bağımsız olmayı ön plana çıkarırken, ilişkisel benlik kurgusu belli bir grubun parçası olmayı ve o grubun ahengini korumayı öne çıkarır (Markus ve Kitayama, 1991). Genel olarak özerk benlik bireyci, ilişkisel benlik ise toplulukçu kültürlerin sonucu gibi gözükse de, geçmiş çalışmalar aynı bireyin her iki benlik kurgusunu da değişik oranlarda barındırdığını göstermiştir (Singelis, 1994). Bu bireysel benlik kurgularının cinsiyete bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını araştıran çalışmalar ise bugüne kadar birbiriyle çelişkili sonuçlar vermiştir. Örneğin, Madson ve Trafimov'un (2001) çalışmasında kadınların kendilerini diğer merkezcilikleri, birbirlerine bağlı olma durumları ve arkadaşlıkları ile tanımladıkları görülürken, erkeklerin kendilerini kişisel becerileri ve yetenekleriyle tanımlıyor olduğunu göstermiştir. Öte yandan, Cuddy ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında ise Koreli erkeklerin kadınlara göre daha toplulukçu olduğunu destekleyen sonuçlara ulaşılmıştır.

Türkiye'de bu alanda yapılan bir çalışmada da çelişkili sonuçlar vermiştir. İmamoğlu, Günaydın ve Selçuk'un (2011) çalışmasında, Madson ve Trafimov'un (2001) çalışmasını destekleyecek şekilde kadınların erkeklere göre daha ilişkisel ve toplulukçu olduğu sonucuna varılmıştır. Buna karşın, Ercan'ın (2013) çalışmasında kadınların bireycilik ve ilişkisellik puanları, erkeklerin bireycilik ve ilişkisellik puanlarına göre daha yüksek bulunmuş, toplulukçuluk puanlarında, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Uskul, Hynie ve Lalonde'un (2004) çalışmasında ise Türk kadınların bireycilik düzeyi Türk erkeklerine göre daha yüksek çıkmıştır. Elde edilen bu tür çelişkili bulgular, konu hakkında kesin bir yargıya varmayı engellemektedir, ancak bu çalışmayla birlikte düşünüldüğünde, Türkiyeli kadınların erkeklere oranla daha ilişkisel olduğunu gösteren bulgular çoğunluk kazanmıştır.

Son dönemde, cinsiyet faktörüne benzer bir şekilde, dil kullanımının da özerklik ve ilişkisellik değerleri üzerinde etkili olduğu görülmüştür (örn., Gardner, Gabriel ve Lee, 1999; Kimmelmeier ve Cheng, 2004; Kashima ve Kashima, 1998, 2003; Lee, Oyserman ve Bond, 2010; Marian ve Kaushanskaya, 2004; Uz, 2014; Oishi, Wyer ve Colcombe, 2000; Watkins ve Gerong, 1999). Dil ve kültür arasında güçlü bir ilişki bulunduğu ve dil ile kültürün birbirlerine etkisi olduğu bilinmektedir (örn., Brewer ve Gardner, 1996; Na ve Choi, 2009; Uz, 2014). Dil, insanların düşünce tarzlarını ve kültürü etkilerken, var olan kültür de kullanılan dili yeniden biçimlendirmektedir (Brewer ve Gardner, 1996; Na ve Choi, 2009).

Cümle içinde kullanılan zaminin türü dil ile kültür arasındaki önemli bağlardan biridir ve özerk veya ilişkisel benlik kurgusundan birini daha ön plana

çıkarabilmektedir. Kullanılan kişi zamiri ve özerklik-ilişkisellik değerleri ilişkisi incelendiğinde, “ben” zamininin özerklik ve “biz” zamininin ise ilişkisellik özellikleriyle ilişkili olduğu görülmüştür (Brewer ve Gardner, 1996; Gardner ve arkadaşları 1999; Van Baaren, Maddux, Chartrand, de Bouter ve Van Knippenberg, 2003; Uz, 2014). Örneğin, Gardner ve arkadaşları (1999) tarafından yapılan çalışmada, “ben” veya “biz” zamirlerini içeren cümleler verilmiş, katılımcıların “ben” zamininin kullanıldığı özerklik manipülasyonunun ardından daha büyük oranda özerk benlik kurgusu, “biz” zamininin kullanıldığı manipülasyonunun ardından ise daha büyük oranda ilişkisel benlik kurgusu bildirdiği tespit edilmiştir (Gardner ve arkadaşları, 1999). Uz’un (2014), dünya üzerinde bugüne kadar basılmış tüm kitapların %4-6’sını tarama imkanı veren Google Ngram’ı kullandığı çalışmada, dildeki “ben” ve “biz” zamiri kullanımının bireycilik ve toplulukçulukla ilişkili olduğu desteklenmiştir.

Yapılan literatür taramasında dilin kullanımı ve özerklik-ilişkisellik arasındaki ilişkiyi inceleyen Türkçe bir kaynak bulunamamıştır. Buna karşın uluslararası araştırmalarda, dil kullanımının özerklik-ilişkisellik üzerine olan etkisini araştırmak için, sıklıkla hazırlama (priming) yönteminin kullanıldığı görülmüştür (örn., Gardner ve arkadaşları, 1999; Lee ve arkadaşları, 2010; Marian ve Kaushanskaya, 2004; Trafimow, Triandis ve Goto, 1991; Trafimow, Silverman, Fan ve Law, 1997; Oishi ve arkadaşları, 2000).

Benlik kurgusunun hazırlandığı araştırmaların bir kısmında cinsiyet farkından bahsedilmezken (örn., Gardner ve arkadaşları, 1999; Trafimow ve arkadaşları 1991; Oishi ve arkadaşları, 2000), bazı araştırmalarda ise cinsiyet farklılığının önemli bir fark yaratmadığı görülmüştür (örn., Lee ve arkadaşları, 2000; Marian ve Kaushanskaya, 2004; Trafimow ve arkadaşları, 1997). Ayrıca, Oyserman ve Lee’nin (2008) yaptığı, özerklik ve ilişkiselliğin hazırlama yöntemiyle manipüle edildiği 67 çalışmayı içeren meta-analizde, kadınların hazırlama etkisine açıklığı erkeklere göre hafifçe yüksek olmakla beraber, istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır. Buna karşın, söz konusu meta-analizde tüm hazırlama etkileri incelendiğinden, dile bağlı yapılan hazırlamaların etkisinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği bilinmemektedir.

Kemmelmeyer ve Cheng’in (2004) çalışmasında, kadınların dil manipülasyonu ile yapılan hazırlamaya erkeklere göre daha hassas olduğu görülmüştür. Hem Çince hem de İngilizce konuşan katılımcılarla yapılan çalışmada, Çince kullanımının ilişkiselliği, İngilizce kullanımının ise özerkliği arttıracakı öngörülmüş, buna karşın İngilizce kullanımının sadece kadınlarda özerkliği arttırdığı bulunmuştur. Kadınların daha yüksek düzeyde sözel yeteneğe sahip olması, geri dönüt ve sosyal karşılaştırmaya karşı olan hassasiyetleri bu durumun potansiyel sebepleri olarak gösterilmiştir (Cross ve Madson, 1997; Kemmelmeier ve Cheng, 2004;

Kemmelmeier ve Oyserman, 2001). Kemmelmeier ve Cheng’e göre, kadınlar bu muhtemel sebeplerle dil kullanımıyla yapılan manipülasyonlara karşı daha hassastırlar. Bu araştırma dışında, alanyazında dil kullanımı ve cinsiyet etkileşiminin kültürel benlik kurgusunu nasıl etkilediğine dair bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Alandaki araştırmalar incelendiğinde, daha önce Türkiye’de yürütülen hiçbir çalışmanın dil kullanımını değiştirerek benlik kurgusunu manipüle etmediği görülmüştür. Buradan hareketle, bu çalışmada, Türkiye örnekleminde ilk defa, dil kullanımı manipülasyonu kullanılmıştır. Ayrıca cinsiyet ile özerklik-ilişkiselilik ilişkisi incelenerek literatürdeki çelişkili bulgularla karşılaştırılmıştır. Çalışma içerisinde birinci tekil (“ben”) veya birinci çoğul şahıs (“biz”) zamirleri kullanılarak, dildeki zamir kullanımının benlik kurgusuna etkisi incelenmiştir. Buna ek olarak, önceki bulgulardan (Kemmelmeier ve Cheng, 2004) yola çıkılarak, dil kullanımı yoluyla yapılan özerklik-ilişkiselilik manipülasyonunun kadınlar için erkeklerden daha etkili olacağı ön görülmektedir.

Yöntem

Katılımcılar

Araştırmanın örneklemi 91’i kadın ve 64’ü erkek olmak üzere lisans ve yüksek lisans seviyesindeki 155 üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Kadın öğrencilerin yaş ortalaması 21.21 ($S = 1.96$), erkeklerinki 21.31 ($S = 1.69$), genel ortalama ise 21.25’dir ($S = 1.85$). Çalışmada katılımcıların anadilinin Türkçe olması önem taşıdığından, anadili Türkçeden farklı olan katılımcıların cevapları değerlendirilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Katılımcılar rastgele bir şekilde iki gruba ayrılmış, bir gruba içinde “ben” zamininin, diğer gruba ise “biz” zamininin geçtiği 28 ifadeye ne oranda katıldıkları sorulmuştur (1 = *Hiç katılmıyorum*, 7 = *Tümüyle katılıyorum*). Bu ifadeler Singelis, Triandis, Bhawuk ve Gelfand’ın (1995) benlik kurgusu ölçeklerinden alınmıştır. Söz konusu ölçeğin Türkçede güvenirlik ve geçerlik çalışması ilk olarak Wasti ve Erdil (2007) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu maddelerin her biri, deneysel manipülasyonu gerçekleştirmek için, başlarına “ben” veya “biz” gelecek şekilde revize edilmiştir.⁴ Maddelerin “ben” veya “biz” vurgusunun yapılabileceği bir şekilde düzenlenmesi gerektiğinden, bu maddelerin orijinal cümle yapılarına tamamen sadık kalınmamıştır. Maddelerin 14’ü özerk benlik kurgusunu (örn., “Ben, başka biri bir

---

⁴ Bu maddeler daha önce, Uz ve arkadaşlarının (2016) yürüttükleri çalışmada Türkçe dahil 8 farklı dilde kullanılmış ve güvenirlikleri yüksek bulunmuştur.

şeyi benden daha iyi yaptığında gergin ve huzursuz hale gelirim” veya “Biz, başka biri bir şeyi bizden daha iyi yaptığında gergin ve huzursuz hale geliriz”), diğer 14’ü ise ilişkisel benlik kurgusunu (örn., “Ben, ailemi memnun eden şeyi, o şey tatsız olsa bile yapmaya çalışırım” veya “Biz, ailemizi memnun eden şeyi, o şey tatsız olsa bile yapmaya çalışırız”) ölçmesi için tasarlanmıştır. Özerk benlik kurgusu için güvenilirlik katsayısı (Cronbach alfa) .61, ilişkisel benlik kurgusu için ise .71 bulunmuştur.⁵

İşlem

Gerekli etik kurul onayı alındıktan sonra, Ankara’da bulunan bir üniversite kampusu içindeki öğrenciler çalışmaya katılmaya davet edilmiştir. Gönüllülük esasına dayanan çalışmada, katılımcılara çalışmanın amacının insanların kendilerini nasıl tanımladıklarını araştırmak olduğu söylenmiş ve cevapların gizli kalacağı konusunda güvence verilmiştir. Katılımcılar rastgele şekilde iki anket türünden birini kâğıt-kalem kullanarak doldurmuş, katılımcıların yarısı “ben” zamiri ile kurulmuş ifadeleri yanıtlarken, diğer yarısı aynı ifadelerin “biz” zamiri kullanılarak kurulmuş versiyonlarını yanıtlamıştır. Anadili Türkçe olmayan katılımcıların cevapları analizden çıkarılmıştır.

Bulgular

MANOVA analizi yapılarak cinsiyetin, zamir türünün ve cinsiyet ile zamir türünün etkileşiminin benlik kurgusuna etkisi incelenmiştir. Cinsiyetin özerklikle anlamlı bir ilişkisinin olmadığı ($F(1, 151) = 1.19, p = .28$), ancak ilişkisellelikle anlamlı bir ilişkisi olduğu gözlenmiştir ($F(1, 151) = 7.26, p < .01$). Buna göre, kadınlar erkeklere göre daha ilişkisel bulunmuştur (bkz., Tablo 1). Cümle içinde “ben” veya “biz” zamininin kullanılması ise tek başına ne özerklik ($F(1, 151) = .56, p = .46$) ne de ilişkisellik ile ilişkili bulunmamıştır ($F(1, 151) = .05, p = .83$). Cinsiyet ve zamir türünün birbirleriyle olan etkileşimleri, özerk benlik kurgusu için anlamlı bir fark oluşturmazken ($F(1, 151) = .12, p = .74$), ilişkisel benlik kurgusu için oluşturmuştur ($F(1, 151) = 7.69, p < .01$). Erkeklerde, kendilerini değerlendirmede “biz” zamiri ile başlayan cümlelere maruz kalan grup ($Ort. = 4.89, S = .62$) ile “ben” zaminine maruz kalan grup ($Ort. = 5.21, S = .76$) arasında ilişkisellik skoruna dair anlamlı fark gözlenmemiştir ($t(62) = 1.88, p = .07$, Cohen $d = .46$). Kadın katılımcılar arasında ise, “biz” zamiri ile başlayan cümlelere maruz kalan grup ($Ort. = 5.48, S = .68$), “ben” zamiri ile başlayanlara maruz kalanlara ($Ort. = 5.21, S = .59$) göre daha ilişkisel

⁵ Her ne kadar güvenilirlik değerleri çok yüksek bulunmadıysa da, alanyazındaki diğer çalışmalara kıyasla normal kabul edilebilirdir. Zira, Cross ve arkadaşlarının (2011) araştırmasında, özerk ve ilişkisel benlik kurgusu ölçeklerinin güvenilirlik değerlerinin sırasıyla .58 ve .53’e kadar düşebildiği gösterilmiştir.

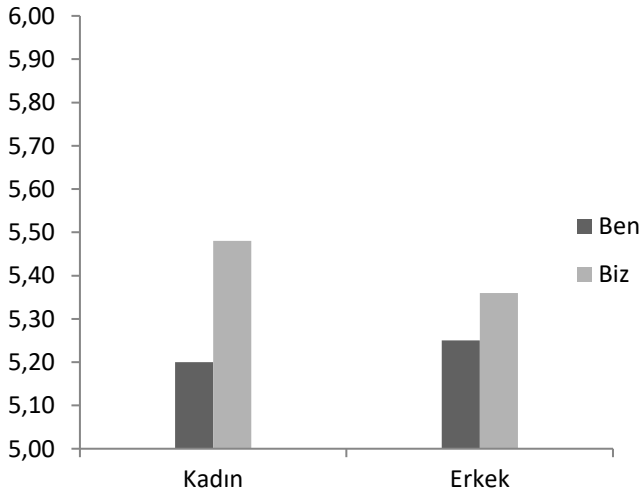
bulunmuştur ($t(89) = -2.05$, $p = .04$, Cohen $d = .42$). Kadınlarda zamir türünün ilişkiselliğe etkisi Şekil 1’den incelenebilir.

Tablo 1

Kadınlar ve Erkeklerin Farklı DeneySEL Koşullardaki Ortalama ve Standart Sapmaları

	“Ben” koşulu		“Biz” koşulu	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Bireycilik	5.18 (.56)	5.25 (.53)	5.22 (.65)	5.36 (.67)
Toplulukçuluk	5.21 (.60)	5.21 (.76)	5.48 (.68)	4.89 (.62)
N	43	30	48	34

Not. Standart sapmalar parantez içinde belirtilmiştir.

Şekil 1. Kullanılan Zamir Türünün Toplulukçuluğa Etkisi

Tartışma

Bu çalışmada, literatürde hakkında çelişkili sonuçlar elde edilen cinsiyet ve özerklik-ilişkisellik ilişkisi incelenmiş, kadınların erkeklere göre daha ilişkişel olduğu görülürken, özerklik skorlarında erkek ve kadınlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir deyişle, özerk benlik kurgusu cinsiyet farklarından etkilenmezken, ilişkişel benlik kurgusunun cinsiyet farklarından etkilendiği görülmüştür. Türkiye örnekleminde elde edilen bu sonuç, İmamoğlu ve arkadaşları (2011) çalışmasında elde edilen, kadınların erkeklere göre daha toplulukçu ve ilişkişel oldukları sonucunu desteklemiş, ayrıca Ercan'ın (2013) çalışmasıyla kısmi uyum göstermiş, ancak Uskul ve arkadaşlarının (2004) çalışmalarından farklı olarak cinsiyet ve özerklik arasında ilişki olmadığını göstermiştir.

Ayrıca yine bu çalışmada, araştırmacılar tarafından dil kullanımının özerklik-ilişkisellik üzerine olan etkisini araştırmak için kullanılan hazırlama yöntemi Türkiye örnekleminde ilk kez kullanılmıştır. Farklı dillerde daha önce kullanılan bu yöntem (örn., Bond ve Yang 1982; Kimmelmeyer ve Cheng 2004; Oyserman ve Lee, 2008), Türkçede ilk defa incelenmiş, kadın ve erkeklerin dil kullanımı manipölasyonuna verdikleri tepkiler değerlendirilmiştir. Anket sonuçlarından elde edilen verilere göre kadın katılımcıların "biz" zamiri kullanılan ifadeleri yanıtlamış olanları, "ben" zamiri kullanılan ifadeleri yanıtlamış olanlara göre daha ilişkişel bulunmuşlardır. Erkeklerde ise "ben" ve "biz" zamiri manipölasyonlarının ilişkişel benlik kurgusu seviyesi üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar beklenen şekilde dil kullanımı yoluyla yapılan özerklik-ilişkisellik manipölasyonunun kadınlar için erkeklerden daha etkili olduğu çıkarımını destekler niteliktedir ve bu anlamda Kimmelmeyer ve Cheng'in (2004) araştırmasının sonuçlarıyla tutarlıdır. Kimmelmeyer ve Cheng'in de vurguladığı gibi, kadınların sosyal geridönütlere açıklığı ve sözel yeteneklerinin daha yüksek olmasının bu farklılığı açıklayabileceği düşünülmektedir.

Türkçe bağlamında, dil kullanımı manipölasyonunun ve cinsiyet farklılığının özerklik-ilişkisellik ile ilişkisini ilk defa inceleyen bu araştırmada, önceki çalışmalara göre farklı bir sonuç da elde edilmiştir. Bu farklılık özerklik-ilişkisellik değerlerinin cinsiyetler arası değerlendirilmesinde Ercan (2013) ve Uskul ve arkadaşlarının (2004) çalışmalarıyla çelişir nitelikte sonuçlar elde edilmesidir. Söz konusu bu farklılık kullanılan ölçeklerin farklılığından kaynaklanıyor olabilir. Ercan (2013) çalışmasında, Kashima ve Hardie (2000) tarafından oluşturulan İlişkişel-Bireyci-Toplulukçu Benlik Ölçeği'ni (RIC) kullanırken, Uskul ve arkadaşları (2004) çalışmalarında Aron, Aron ve Smollan (1992) tarafından oluşturulan Diğerinin Benlik İçinde Kapsanması Ölçeği'ni (IOS) kullanmışlardır. Araştırmalarda farklı ölçekler

kullanılmasının, benzer örneklemelerden farklı sonuçlara ulaşılmasına neden olması mümkündür.

Bu alanda gelecekte yapılacak olan çalışmalarda, kadınların dil kullanımı manipülasyonuna daha açık olma gerekçelerinin ayrıntılı şekilde araştırılması gerekli görülmektedir. Kimmelman ve Cheng'in (2004) bu durum için potansiyel sebep olarak gördüğü, kadınların benlik algılarının sosyal çevreye karşı daha hassas olması ve sözel yeteneklerinin daha yüksek olmasına dair varsayımın, deneysel yöntem kullanılarak test edilmesi gereklidir. Gerek diğer ülkelerde (örn., Gur ve ark., 2000; Herlitz, Airaksinen ve Nordström, 1999), gerek Türkiye'de yapılan çalışmalar (bkz., Ergenç, 2008; Uzun, 1996), kadınların sözel becerilerinin daha yüksek olduğunu göstermiştir, ancak bu farklılığın dil kullanımı yoluyla yapılan hazırlama manipülasyonunu nasıl etkilediği gelecek çalışmalarda ayrıntılı incelenmelidir.

Kısaca, yapılan bu çalışma özerklik-ilişkililik değerleri ve cinsiyet ilişkisine dair Türkçe literatürdeki bulgulara bir yenisini daha katmıştır. Çalışmanın en önemli katkısı ise Türkçede ilk defa cümle içinde kullanılan zamir türünün manipüle edilerek özerk ve ilişkisel benlik kurgusunun hazırlanmasıdır. Bu çalışmanın dil kullanımındaki farklılıklar ve bunların benlik kurgusu üzerine olası etkilerine dair gelecek çalışmaların önünü açması beklenmektedir. Bulgular doğrultusunda, benlik kurgusunu manipüle edebilecek yeni bir araç Türkçe alanyazına kazandırılmış, ancak bu manipülasyonun etkisinin cinsiyet farklılıklarından etkilenebileceğinin de altı çizilmiştir.

Araştırmanın olası kısıtlarına değinilecek olursa, birinci olarak, örneklemeye dahil edilen öğrenciler, okudukları bölüm ve bununla ilişkili olarak sözel yetenekleri açısından sınıflandırılmamıştır. Bu faktörün gelecekteki çalışmalarda göz önüne alınması gerektiği düşünülmektedir. İkinci olarak, bu çalışmada Wasti ve Erdil'in (2007) Türkçeye uyarladığı Singelis ve arkadaşlarının (1995) ölçeğinden yararlanılmıştır. Gelecek araştırmalarda hem farklı veri toplama araçlarının kullanılması hem de Kağıtçıbaşı'nın (2005) öne sürdüğü dört farklı benlik tipine odaklanarak yeni analizler yapılmasında fayda görülmektedir. Daha önceki çalışmalarda, bireycilik-toplulukçuluk ve benlik kurgusu ölçeklerinin Türkiye kültürüne tam olarak uymadığı ve geçerliğinin tartışmalı olduğu iddia edilmiştir (örn., Göregenli, 1995; İmamoğlu, 2003; Kağıtçıbaşı, 2000; Karakitapoğlu-Aygün, 2005; Kurt, 2000; Tuncer, 2005). Her ne kadar bu çalışma kapsamında kullanılan ölçek daha önce Türkçeye uyarlanmış olsa da (Wasti ve Erdil, 2007), yerel farklılıkları dikkate alan farklı kavramsallaştırmalarla uygun tekrar çalışmaları yapılması gerekmektedir.

Son olarak, Türkçede bazı durumlarda “ben” ve “biz” zamirlerinin farklı kullanım şekilleri olabilmekte, farklı anlamlara gelebilmektedir (Arkonaç, 2010).

Arkonaç'a göre, kişiler kanaat ve fikirlerini belirtirken "ben" zamirini kullanmakta, belli bir eylemin sorumluluğunu tam olarak üstlenmek istemediklerinde ise kendilerinden "biz" olarak bahsetmektedir (örn., yaparız, gideriz, vb.). Ancak bu çalışmada kullanılan cümleler sadece eyleme eklenen gizli özneleri değil, aynı zamanda cümlenin başında o özneye ("ben" veya "biz") açıktan bir vurguyu da içermiştir. Kişinin kendi bireysel özelliklerinden bahsetmek istediğinde "biz" böyleyiz" şeklinde bir ifadede bulunması Türkçede çok sık rastlanan bir durum değildir. Yine de, özellikle siyasetçilerin zaman zaman stratejik amaçlarla kendilerinden "biz" olarak bahsettikleri de daha önceki araştırmalarda tartışılmıştır (Güngör, 2014). Bu araştırmada doğrudan "ben" ve "biz" kullanımı arasındaki farklılıklar incelenmiş, bu zamirlerin kendi içinde farklı kullanım şekilleri arasındaki farka odaklanılmamıştır. Katılımcıların "biz" zamirini farklı bir anlamda yorumlamış olması düşük de olsa ihtimal dahilinde olarak değerlendirilebilir. Ancak bu olası bulanıklığa rağmen sonuçların kuramsal beklentiyle uyumlu şekilde çıkması, manipülasyonun etkisinin güçlü olduğuna dair delil niteliğindedir. Sunulan bulgular, dil yoluyla yapılan hazırlama manipülasyonunun Türkiye örnekleminde de beklentiye uygun bir etki yaratabildiğine dair umut verici ipuçları içermiş, bu alandaki gelecek çalışmaların önünü açmıştır.

Kaynaklar

- Arkonaç, S. A. (2010). Gündelik Türkçe konuşmalarda bireyin stratejik özne konumlanışı ya da eylemine göre konumlanışı: Sıradan episodlara dayalı bir analiz. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 30, 21-32.
- Aron, A., Aron, E. N. ve Smollan, D. (1992). Inclusion of other in the self scale and the structure of interpersonal closeness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 596-612. doi:10.1037/0022-3514.63.4.596
- Bond, M. H. ve Yang, K. S. (1982). Ethnic affirmation versus cross-cultural accommodation: The variable impact of questionnaire language on Chinese bilinguals from Hong Kong. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 13, 169-185. doi:10.1177/0022002182013002003
- Brewer, M. B. ve Gardner, W. (1996). Who is this "We"? Levels of collective identity and self representations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 83-93. doi: 10.1037/0022-3514.71.1.83
- Cross, S. E., Hardin, E. E. ve Gercek-Swing, B. (2011). The what, how, why, and where of self-construal. *Personality and Social Psychology Review*, 15, 142-179. doi:10.1177/1088868310373752

- Cross, S. E. ve Madson, L. (1997). Models of the self: Self-construals and gender. *Psychological Bulletin*, 122, 5–37. doi:10.1037//0033-2909.122.1.5
- Cuddy, A. J., Wolf, E. B., Glick, P., Crotty, S., Chong, J. ve Norton, M. I. (2015). Men as cultural ideals: Cultural values moderate gender stereotype content. *Journal of Personality and Social Psychology*, 109, 622-635. doi:10.1037/pspi0000027
- Ercan, H. (2013). Genç yetişkinlerde benlik kurgusu üzerine bir çalışma. *Journal of World of Turks*, 5, 257-178.
- Ergenç, İ. (2008). Dilin beyinde gerçekleşimi ve konuşma eylemi. *Kognitif Nörobilimler içinde* (169-185). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
- Gardner, W. L., Gabriel, S. ve Lee, A. Y. (1999). "I" value freedom, but "we" value relationships: Self-construal priming mirrors cultural differences in judgment. *Psychological Science*, 10, 321-326. doi:10.1111/1467-9280.00162
- Göregenli, M. (1995). Kültürümüz açısından bireycilik-toplulukçuluk eğilimleri: Bir başlangıç çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10, 1-14.
- Güngör, S. (2014). Türk siyasetinde dil kullanımı: TBMM grup konuşmalarında siyasal söylem analizi. *Yasama Dergisi*, 26, 65-88.
- Gur, R. C., Alsop, D., Glahn, D., Petty, R., Swanson, C. L., Maldjian, J. A., ... ve Gur, R. E. (2000). An fMRI study of sex differences in regional activation to a verbal and a spatial task. *Brain and Language*, 74, 157-170. doi:10.1006/brln.2000.2325
- Herlitz, A., Airaksinen, E. ve Nordström, E. (1999). Sex differences in episodic memory: the impact of verbal and visuospatial ability. *Neuropsychology*, 13, 590-597. doi:10.1037//0894-4105.13.4.590
- İmamoğlu, E. O. (2003). Individuation and relatedness: Not opposing but distinct and complementary. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 129, 367-402.
- İmamoğlu, E. O., Günaydın, G. ve Selçuk, E. (2011). Özgün benliğin yordayıcıları olarak kendileşme ve ilişkililik: Cinsiyetin ve kültürel yönelimlerin ötesinde. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26, 27-43.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel psikoloji – Kültür bağlamında insan ve aile*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context: Implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36, 403-422. doi:10.1177/0022022105275959

- Karakitapoğlu-Aygün, Z. (2004). Self, identity, emotional well-being among Turkish university students. *The Journal of Psychology*, 138, 457-478. doi:10.3200/JRLP.138.5.457-480
- Kashima, E. S. ve Kashima, Y. (1998). Culture and language: The case of cultural dimensions and personal pronoun use. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 29, 461-486. doi:10.1177/0022022198293005
- Kashima, E. S. ve Hardie, E. A. (2000). Development and validation of the relational, individual, and collective self-aspects (RIC) scale. *Asian Journal of Social Psychology*, 3, 19-48. doi:10.1111/1467-839x.00053
- Kashima, Y. ve Kashima, E. S. (2003). Individualism, GNP, climate, and pronoun drop: is individualism determined by affluence and climate, or does language use play a role? *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 34, 125-134. doi:10.1177/0022022102239159
- Kemmelmeier, M. ve Oyserman, D. (2001). Gendered influence of downward social comparisons on current and possible selves. *Journal of Social Issues*, 57, 129-148. doi:10.1111/0022-4537.00205
- Kemmelmeier, M. ve Cheng, B. Y. M. (2004). Language and self-construal priming: A replication and extension in a Hong Kong sample. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 35, 705-771. doi:10.1177/0022022104270112
- Kurt, A. (2000). *A comparison of three self-construal conceptualizations and scales with reference to issues of culture and gender*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lee, S.W. S., Oyserman, D. ve Bond, M. H. (2010). Am I doing better than you? That depends on whether you ask me in English or Chinese: Self-enhancement effects of language as a cultural mindset prime. *Journal of Experimental Social Psychology*, 46, 785-791. doi:10.1016/j.jesp.2010.04.005
- Madson, L. ve Trafimov, D. (2001). Gender comparisons in the private, collective, and allocentric selves. *The Journal of Social Psychology*, 141, 551-559. doi:10.1080/00224540109600571
- Markus, H. ve Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224-253. doi:10.1037/0033-295X.98.2.224
- Marian, V. ve Kaushanskaya, M. (2004). Self-construal and emotion in bicultural bilinguals. *Journal of Memory and Language*, 51, 190-201. doi:10.1016/j.jml.2004.04.003
- Na, J. ve Choi, I. (2009). Culture and first-person pronouns. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 35, 1492-1499. doi:10.1177/0146167209343810

- Oishi, S., Wyer, R. S. Jr. ve Colcombe, S. (2000). Cultural variation in the use of current life satisfaction to predict the future. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 434-445. doi:10.1037/0022-3514.78.3.434
- Oyserman, D. ve Lee, S. W. S. (2008). Does culture influence what and how we think? The effects of priming individualism and collectivism. *Psychological Bulletin*, 134, 311-342. doi:10.1037/0033-2909.134.2.311
- Singelis, T. M. (1994). The measurement of independent and interdependent self-construals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20, 580-591. doi:10.1177/0146167294205014
- Singelis, T. M., Triandis, H. C., Bhawuk, D. P. S. ve Gelfand, M. J. (1995). Horizontal and vertical dimensions of individualism and collectivism: A theoretical and measurement refinement. *Cross-Cultural Research*, 29, 240-275. doi:10.1177/106939719502900302
- Trafimow, D., Triandis, H. C. ve Goto, S. G. (1991). Some tests of the distinction between the private and the collective self. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 649-655. doi:10.1037//0022-3514.60.5.649
- Trafimow, D., Silverman, E. S., Fan, R. M. T. ve Law, J. S. F. (1997). The effects of language and priming on the relative accessibility of the private self and the collective self. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 28, 107-123. doi:10.1177/0022022197281007
- Tuncer, G. (2005). *The self in family context and traditional family values on attitudes toward paternalistic leadership styles*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Koç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uskul, A. K., Hynie, M. ve Lalonde, R. (2004). Interdependence as a mediator between culture and interpersonal closeness for Euro-Canadians and Turks. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 35, 174-91. doi:10.1177/0022022103262243
- Uz, I. (2014). Individualism and first person pronoun use in written texts across languages. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 45, 1671-1678. doi:10.1177/0022022114550481
- Uz, İ., Alper, S., Kemmelmeier, M., Fetvadjeiev, V., Kuittinen, S., Lun, V. M. C., ..., Quero, B. (2016). *The position but not the omission of pronouns influences self-construal*. (Sözel bildiri). 17th Annual Convention of Society for Personality and Social Psychology (SPSP), San Diego, 28-30 Ocak 2016.
- Uzun, L. Ş. (1996). Anlamlandırma sürecinde kimi eğilimler ve cinsiyet değişkeni. *Dilbilim Araştırmaları*, 7, 88-99.

- Van Baaren, R. B., Maddux, W. W., Chartrand, T. L., de Bouter, C. ve van Knippenberg, A. (2003). It takes two to mimic: Behavioral consequences of self-construals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 1093-1102. doi:10.1037/0022-3514.84.5.1093
- Wasti, A. S. ve Erdil, S. E. (2007). Bireycilik ve toplulukçuluk değerlerinin ölçülmesi: benlik kurgusu ve INDCOL ölçeklerinin Türkçe geçerlemesi. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 7, 39-66.
- Watkins, D. ve Gerong, A. (1999). Language of response and the spontaneous self-concept: A test of the cultural accommodation hypothesis. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30, 115-121. doi: 10.1177/0022022199030001007